

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ, ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРНОЇ
СПАДЩИНИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ЮНАЦТВА

**Календар знаменних
і пам'ятних дат Кіровоградщини
на 2018 рік**

УДК (059)
ББК 92
К 17

Календар знаменних і пам'ятних дат Кіровоградщини на 2018 рік :
інформаційне видання / уклад. Л. Гурба, Н. Товстопят; Кіровоградська ОБЮ –
Кропивницький, 2017. – 16 с.

Відповідальна за випуск Л. Савенко

Січень

- 1 65 років від д. н. **Попова Олега Володимировича** (1953 м. Олександрія), фольклориста, етнографа, поета-піснярка.
- 3 105 років від д. н. **Рибак Натана Самійловича** (1913 с. Іванівка Новомиргородського р-ну – 1978), письменника.
- 8 120 років від д. н. **Юри Гната Петровича** (1888 с. Підлісне Олександрівського р-ну – 1966), актора, режисера, народного артиста СРСР.
- 11 100 років від д. н. **Славутича Яра** (1918 хутір Жученки поблизу с. Гурівки Долинського р-ну – 2011), письменника, літературознавця.
- 14 80 років від д. н. **Бондаря Леоніда Івановича** (1938 – 2013), художника і педагога. З 1960 року викладає в Кіровоградській дитячій художній школі, 1989 – 2011 директор КДХШ.
- 28 115 років від д. н. **Мейтуса Юлія Сергійовича** (1903 Єлисаветград – 1997), композитора, народного артиста УРСР.
 - 90 років з д. н. **Логвиненка Віталія Андрійовича** (1928 в с. Дическулове Новоукраїнського р-ну – 1990), прозаїка, члена Спілки письменників України.
- 31 80 років від д. н. **Мороза Валентина Леонідовича** (1938 Кіровоград), поета.
 - 85 років з д. н. **Барського Михайла Ілліча** (1933 Кіровоград – 2012), режисера, народного артиста України.

Цього місяця :

100 років тому

- **22.01.1918** у Києві IV Універсалом УНР проголошено незалежність України. Автор Універсалу – Володимир Винниченко.

90 років тому

- **11.01.1928** запрацювала Зінов'євська радіомовна станція імені 10-річчя Жовтня, збудована на кошти місцевого бюджету. Це була перша в Україні периферійна радіомовна станція.

75 років тому

- **30.01.1943** у концтаборі Тернова Балка (поблизу Кіровограда) німці протягом трьох годин розстріляли 120 осіб, з яких 85 були українськими націоналістами.

Лютий

- 8 95 років від д. н. **Гриценка Івана Матвійовича** (1923 с. Новошевченкове Долинського р-ну), поета.
- 10 120 років від д. н. **Пестушка Костянтина Юрійовича** (Степовий Блакитний) (1898 с. Ганнівка Єлисаветградського повіту – 1921), українського військового діяча доби УНР; головного отамана Холодного Яру.
- 15 120 років від д. н. **Окснера Альфреда Миколайовича** (1898 Єлисаветград – 1973), ботаніка-ліхенолога.
 - 65 років від д. н. **Куценка Леоніда Васильовича** (1953 с. Вільхове Благовіщенського р-ну. – 22.12.2006), літературознавця, кандидата філологічних наук.

- 17 105 років від д. н. **Кобця Федора Семеновича** (1913, с. Мошорине Знам'янського району – 3.05.1986), військового, Героя Радянського Союзу (1943).
- 18 100 років з д. н. **Романовського Олексія Корнійовича** (1918 с. Талова Балка Світловодського р-ну – 2.11.2014), українського радянського діяча, Міністра культури УРСР з 1973 по 1977 рр.
- 21 140 років від д. н. **Єрделі Ксенії Олександрівни** (1878 с. Миролюбівка, тепер с. Кіровка Маловисківського району.– 1971), арфістки, педагога.
 - 135 років з д. н. **Флоровської Клавдії Василівни** (1883 м. Одеса – 1963), історика. Дитячі і гімназійні роки провела в Єлисаветграді.

Цього місяця :

100 років тому

- **1.02.1918** вийшов перший номер газети "Кіровоградська правда"
- **14.02.1918** найкоротший місяць в історії. Згідно з декретом Ради Народних Комісарів, за 31 січня відразу настало 14 лютого. Місяць лютий був урізаний майже наполовину.

70 років тому (1948)

- **9.02.1948** постановою Ради Міністрів УРСР Кіровоградському медичному училищу присвоєно ім'я Є. Й. Мухіна.

Березень

- 4 75 років від д. н. **Литвина Миколи Степановича** (1943 с. Федорівка Добровеличківського р-ну), кобзаря, композитора, громадського діяча, члена НСПУ (1988), НСЖУ (1985).
- 5 75 років від д. н. **Ключека Григорія Дмитровича** (1943) критика, літературознавця, доктора філологічних наук, професора.
- 15 80 років від д. н. **Коржа Віктора Федоровича** (1938 м. Бобринець) поета, літературознавця, члена Спілки письменників України.
- 24 135 років від д. н. народження **Товстоноса Віталія Павловича** (1883 м. Знам'янка – 1936), письменника (псевдонім В. Таль).
- 25 105 років від д. н. **Козаченка Василя Павловича** (1913 смт. Новоархангельськ – 1995), письменника.
- 26 160 років з д. н. **Сорокіна Григорія Ілліча** (1858 с. Дмитрівка Знам'янського району – 1916), священника, історика, етнографа, настоятеля Покровського храму м. Єлисаветграда, автора праці з історії с. Дмитрівка.
 - 105 років від д. н. **Григораша Олександра Олександровича** (1913 с. Диківка, Знам'янського району – 7.04.1975) українського актора, режисера, заслуженого артиста УРСР.
- 28 70 років з д. н. **Славинського Миколи Борисовича** (1948 с. Павлівка Світловодського району), критика, прозаїк.
- 29 120 років від д. н. **Каневського Амінодава** (1898 м. Єлисаветград – 1976), народного художника СРСР, дійсного члена Академії мистецтв СРСР.

- 30 100 років від д. н. **Жолдака Олеса (Олексія) Івановича** (1918 с. Верблюжка Новгородківського р-ну – 8.06.2000), поета-гумориста, члена Спілки письменників України.

Цього місяця :

100 років тому

- **21.03.1918** в Єлисаветград вступили австро-німецькі війська, у складі яких був Легіон Українських Січових Стрільців.

Квітень

- 1 125 років від д. н. **Нікольського Юрія Олександровича** (1893 м. Єлисаветград – 1922), літературного критика, історика літератури.
- 6 100 років від д. н. **Пустовойта Петра Григоровича** (1918 м. Єлисаветград - 2006), російського літературознавця, доктора філологічних наук.
- 7 80 років від д. н. **Загравенка Анатолія Романовича** (1938 смт. Новоархангельськ), поета.
- 10 85 років від д. н. **Близнеця Віктора Семеновича** (1933 с. Володимирівка Компаніївського р-ну – 2.04.1981), письменника.
- 11 65 років від д. н. **Ковтуна Володимира Семеновича** (1953 с. Нова Осота Олександрівського району), конструктора ракетно-космічної техніки.
- 12 130 років від д. н. **Нейгауза Генріха Густавовича** (1888 м. Єлисаветград – 10.10.1964), піаніста, педагога, народного артиста РРФСР.
- 13 135 років від д. н. **Дем'яна Бедного** (Придворова Юхима Олексійовича (1883 с. Губівка Компаніївського р-ну – 25.05.1945), поета.
- 14 220 років від д. н. **Поджіо Олександра Вікторовича** (1798 – 1873), декабриста, одного із найактивніших членів Південного товариства. Мав родинний маєток Янівку (нині с. Іванівка Олександрівського району), де й був заарештований.
- 15 80 років від д. н. **Коржа Віктора Федоровича** (1938 м. Бобринець – 31.10.2014), поета, літературознаця, члена НСПУ (1966).
- 80 років від д. н. **Матівоса Юрія Миколайовича** (1938 с. Сасівка Компаніївського району), журналіста і краєзнавця.
- 19 155 років від д. н. **Блуменфельда Фелікса Михайловича** (1863 с. Ковалівка Миколаївської області – 1931), композитора, піаніста, педагога. Дитячі та юнацькі роки провів в Єлисаветграді. Випускник Єлисаветградського земського реального училища (1880), навчався музиці у Густава Нейгауза. Професор Московської консерваторії та Київського музично-драматичного інституту ім. М. В. Лисенка.
- 29 115 років від д. н. **Бузанова Івана Феоктистовича** (1903 смт. Нова Прага Олександрійського р-ну – 1984), видатного вченого-фізіолога рослин, дійсного члена ВАСГНІЛ.

Цього місяця :

105 років тому

- **15-28.1913** у залі Єлисаветградського Громадського зібрання експонувалася Перша міська художня виставка, влаштована місцевим благодійним Товариством поширення грамотності й ремесел.

Травень

- 1 150 років від д. н. **Гордіна Якова Михайловича** (1853 – 1909), драматурга, реформатора єврейського національного театру. В 1880-х роках проживав і працював в Єлисаветграді.
- 7 130 років від д. н. **Дона Амінадо** (Шполянського Амінадава Пейсаховича (1888 м. Єлисаветград – 14.11.1957), російського поета, сатирика, мемуариста.
- 11 110 років від д. н. **Чигирин Віталія Єлисейовича** (1908 с. Липове Новогеоргіївського повіту – 1937), прозаїка. Репресований.
- 15 75 років від д. н. **Шаповалова Сергія Гавриловича** (1943 с. Інгуло-Кам'янка Новгородківського району), кіровоградського художника.
- 23 90 років від д. н. **Васильцева Всеволода** (1928-1998), архієпископа Кіровоградського і Олександрійського Василя. Кіровоградську єпархію очолював з 1989 по 1998.

Цього місяця :

370 років тому

- **29.04-16.05.1648** року відбулася битва на Жовтих Водах між українською та польською арміями.

185 років тому

- **3.05.1833** у с. Розумівці Олександрівського району на місці поховання Героя війни 1812 року М. М. Раєвського (1771-1829) закладено церкву в ім'я Воздвиження Хреста Господнього.

Червень

- 1 175 років від д. н. **Бобрецького Миколи Васильовича** (1843 с. Троянка Голованівського району – 1907), видатного зоолога, дарвініста, автора першого підручника "Основи зоології".
- 95 років від д. н. **Рябченка Сергія Васильовича** (1923 м. Олександрія – 27.06.1992), графіка.
- 9 140 років від д. н. **Мар'яненка Івана Олександровича (Петлішенка)** (1878 хутір Сочеванов поблизу с. Мар'янівки Бобринецького району – 4.11.1962), актора, режисера, педагога, активного послідовника свого дядька М. Кропивницького.
- 10 95 років від д. н. **Литвиненка Леоніда Андрійовича** (1923 с. Аджамка – 17.12.2006), народного артиста УРСР (1981). Працював 1949–50 рр. худож. кер. Олександрійського районного Будинку культури, 1950–52 – актором Олександрійського укр. драм. театру ім. П. Саксаганського.

- 13** 70 років від д. н. **Дворського Анатолія Михайловича** (1948 м. Кіровоград – 11.11.2010), художника декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка, графіка, дизайн).
- 14** 80 років від д. н. **Мармазова Євгенія Васильовича** (1938), політичного та громадського діяча України.
- 80 років від д. н. **Янчукова Станіслава Миколайовича** (1938 с. Світлопіль Олександрійського району), журналіста, краєзнавця, лауреата обласної краєзнавчої премії ім. В. М. Ястребова.
- 18** 90 років від д. н. **Плачинди Сергія Петровича** (1928 с. Шевченкове Кіровоградського р-ну – 8.09.2013), прозаїка, публіциста, критика.
- 24** 120 років від д. н. **Олени Журливої** (Котової Олени Костянтинівни) (1898 м. Сміла Черкаської області – 10.06.1971), поетеси. Викладала в школах Кіровограда.
- 70 років від д. н. **Ковальчука Миколи Михайловича** (1948), голови обласної ради (2010-2014).
- 28** 125 років від д. н. **Білостоцького Юхима Ісайовича** (1893 м. Єлисаветград – 2.10.1961), українського скульптора.

Цього місяця :

145 років тому

- **17.06.1873** року в Єлисаветграді засновано благодійне Товариство поширення грамотності й ремесел.
- 135 років від д.н. **Дерибаса Терентія Дмитровича** (1883 с. Онуфріївка – 22.08.1939), комісара державної безпеки, репресованого.

120 років тому

- **11-12.06.1898** Єлисаветград та Аджамку відвідала Леся Українка, щоб познайомитися з діяльністю «артільного батька» М. В. Левитського.

85 років тому

- **18.06.1933** року відбулося урочисте відкриття парку фізкультури й відпочинку ім. В. І. Леніна (Ковалівський парк).

70 років тому

- **23.06.1948** року у Кіровограді створено товариство «Знання» з розповсюдження наукових і політичних знань.

60 років тому

- **1.06.1958** на території 1-ї міської лікарні встановлено бюст видатного російського хірурга Миколи Пирогова.

Липень

- 1** 105 років від д. н. **Біби Петра Микитовича** (1913 м. Новомиргород – 22.03.2002) поета, члена Спілки письменників України.
- 6** 170 років від д. н. **Рябкова Петра Захаровича** (1848-1927), історика, етнографа, громадського діяча. Написав чимало книг, довідок з історії,

етнографії Херсонського краю. Займався створенням Єлисаветградського краєзнавчого музею.

- 8 120 років від д. н. **Лангемака Георгія Еріховича** (1898 – 11.01.1938), вченого, інженера-конструктора, артилериста, піонера вітчизняного ракетобудування. Дитинство і юність провів в Єлисаветграді.
- 13 105 років від д. н. **Бондаря Володимира Павловича** (1913 с. Богодарівка Добровеличківський район – 15.01.1992), Героя Радянського Союзу (1945).
- 70 років від д. н. **Куценка Петра Іларіоновича** (1948 с. Голикове Олександрівського р-ну.), поета, члена Спілки письменників України (1984).

Серпень

- 6 70 років від д. н. **Корінь Антоніни Михайлівни** (1948), поетеси, члена Спілки письменників України (2002).
- 65 років від д. н. **Корепанова Олексія Яковича** (1953), прозаїка, редактора журналу «Порог».
- 7 80 років від д. н. **Кримського Анатолія Анатолійовича** (1938 с. Триліси Олександрійського р-ну – 13.05.2013), поета, прозаїка, лікаря.
- 14 95 років від д. н. **Дацького Василя Нестеровича** (1923 с. Крупське Новомиргородського району – 26.01.2001), ветерана Другої світової війни, педагога, почесного громадянина м. Кіровограда (2003).
- 80 років від д. н. **Мартишевського Костянтина Костянтиновича** (1938 м. Кіровоград), спортсмена-волейболіста, тренера і педагога, професора ЦДПУ ім. В. Винниченка, винахідника та конструктора волейбольних тренажерів.
- 16 130 років від д. н. **Точинського Антонія (Антон) Севериновича** (1888 с. Знам'янка – 1969), видатного інженера-металурга, автора багатьох унікальних проектів по спорудженню нових і відновленню та реконструкції давно діючих металургійних заводів.
- 110 років від д. н. **Задонцева Антона Івановича** (1908 с. Ставидла Олександрівського р-ну – 5.12.1971), вченого в галузі рослинництва, дійсного члена ВАСГНІЛ.
 - 85 років від д. н. **Авдієвського Анатолія Тимофійовича** (1933, с. Федвар, нині с. Підлісне Олександрівського району – 24.03.2016), українського хорового диригента, композитора, педагога.
- 19 125 років від д. н. **Євтушенка Дометія Гурійовича** (1893 с. Стара Осота Олександрівського району – 17.03.1983), заслуженого діяча мистецтв, українського вокального педагога, професора Київської консерваторії.
- 21 155 років від д. н. **Дудіна Самійла Мартиновича** (Дудін-Марцинкевич) (1863 с. Рівне Єлисаветградського повіту – 9.07.1929), художника, етнографа.
- 24 120 років від д. н. **Горського Олександра Валентиновича** (1898 м. Олександрія – 26.05.1983), організатора кіновиробництва, батька Алли Горської.
- 28 135 років від д. н. **Гессена Бориса Михайловича** (1883 м. Єлисаветград – 20.12.1936), фізика, філософа, історика науки.

Вересень

- 5** 70 років від д. н. **Баранової Любові Олександрівни** (1948 с. Гурівка Долинського району), поетеси.
- 7** 170 років від д. н. **Бродського Лазаря Ізраїльовича** (1848 містечко Златопіль Херсонської губ., тепер у складі м. Новомиргорода – 2.10.1904), українського підприємця єврейського походження, цукрового магната, мецената і філантропа.
- 8** 65 років від д. н. **Забілястої Лідії Леонідівни** (1953 с. Олено-Косогорівка Кіровоградського р-ну), оперної співачки.
- 9** 125 років від д. н. **Флоровського Георгія Васильовича** (1893 м. Єлисаветград – 11.08.1979), богослова, філософа, історика культури.
- 13** 140 років від д. н. **Лашенка Ростислава Митрофановича** (1878 м. Єлисаветград – 30.10.1929), видатного українського історика права, професора Українського Вільного університету в Празі, засновника і голови Українського Правничого Товариства в Празі.
- 14** 100 років від д. н. **Маруніч Ольги Іванівни** (1918 с. Могильне Гайворонського р-ну – 18.08.1965), поетеси, члена Спілки письменників України (1963).
- 16** 95 років від д. н. **Гетьманця Михайла Феодосійовича** (1923 с. Китайгород, тепер Олександрівського р-ну), українського літературознавця, доктора філологічних наук, професора.
- 22** 175 років від д. н. **Гродекова Миколи Івановича** (1843 м. Єлисаветград – 12.12.1913), видатного військового та дослідника Середньої Азії, письменника.
- 23** 135 років від д. н. **Зінов'єва Григорія Овсійовича** (1883 м. Єлисаветград – 25.08.1936), відомого політичного діяча.
- 26** 115 років від д. н. **Годованця Микити Павловича** (1893 с. Вікнина Гайворонського району – 27.07.1974), байкаря і перекладача.
- 27** 120 від д. н. **Семененка Олександра Платоновича** (1898 м. Єлисаветград – 1.06.1978), українського адвоката і громадського діяча, письменника-мемуариста.
- 28** 100 років від д. н. **Сухомлинського Василя Олександровича** (1918 с. Василівка Онуфріївського району – 2.09.1970), педагога, письменника.
- 30** 60 років від д. н. **Шевченка Сергія Івановича** (1958 с. Водяне Добровеличківського району – 29.09.2015), історика, архівіста, краєзнавця.

Цього місяця :

150 років тому

- **4.09.1868** відбулося перше засідання Єлисаветградського наукового медичного товариства.

130 років тому

- **1.09.1888** при Чорноліському лісництві в Єлисаветградському повіті (с. Водяне Знам'янського району) засновано лісову школу, яка існує дотепер.

ЖОВТЕНЬ

- 3** 155 років від д. н. **Чижевського Івана Костянтиновича** (1863 с. Секретарівка Олександрійського району – 1923), громадського діяча, астронома.
- 100 років від д. н. **Плотніра Федора Миколайовича** (1918, с. Нова Прага, Олександрійський повіт, Херсонська губернія – 23.09.2011, с. Нова Прага, Олександрійський район), краєзнавця, літописця Нової Праги, лауреата обласної краєзнавчої премії ім. В. Ястребова.
 - 95 років від д. н. **Братченка Івана Григоровича** (1923 с. Голозківка Олександрійського р-ну), публіциста, прозаїка.
 - 90 років від д. н. **Шурапова Володимира Петровича** (1928 м. Кіровоград), поета, прозаїка.
- 5** 95 років від д. н. **Бідненка Віталія Романовича** (1923 с. Розумівка Олександрівського району – 19.07.2007), хормейстера, засновника та директора Олександрівської дитячої музичної школи протягом 1962-1983 років.
- 7** 95 років від д. н. **Петрова Івана Семеновича** (1923 с. Миронівка Світловодського р-ну – 3.07.1990), заслуженого художника УРСР (1983).
- 19** 60 років від д. н. **Кузика Бориса Миколайовича** (1958 смт. Олександрівка), військового діяча, мецената, доктора економічних наук, заслуженого діяча науки Росії.
- 20** 75 років від д. н. **Танського Дмитра Івановича** (1943 с. Надлак Новоархангельського р-ну), поета.
- 26** 135 років від д. н. **Болдирєва Анатолія Капітоновича** (1883 м. Гайворон – 1946), видатного геолога. Запропонував нові ефективні методи вивчення хімічного складу мінералів.

Цього місяця :

105 років тому

- **16.10.1913** на іподромі Єлисаветградського конярського товариства відбувся матч між командою футбольного клубу «Ельворті» та командою місцевої чоловічої гімназії. Перемогу з рахунком 4:1 здобула команда «Ельворті».

100 років тому

- **5.10.1918** відзначено 40-річчя громадської діяльності «артільного батька» Миколи Левитського. Вітальні телеграми ювіляру, члену Центральної Ради надсилали українські організації Єлисаветграда та приватні особи.

75 років тому

- **18.10.1943** визволено від фашистських загарбників с. Деріївку Онуфріївського району, перший населений пункт Кіровоградської області.
- **21.10.1943** визволено від фашистських загарбників смт. Петрове, перший районний центр Кіровоградської області.

Листопад

- 2 170 років від д. н. **Завадського Михайла Ромуловича** (1848 – 1926), громадського та педагогічного діяча, редактора, видавця. З 1871 по 1883 рр. працював у навчальних закладах Єлисаветграда. Один із фундаторів Єлисаветградського земського реального училища.
- 5 180 років від д. н. **Близніна Гаврила Яковича** (1838 – 1901), просвітителя, метеоролога, громадського діяча, викладача земського реального училища, засновника земської метеорологічної станції.
- 7 135 років від д. н. **Балановської Леоніди Миколаївни** (1883 м. Шпола Черкаської обл – 1960), оперної співачки, педагога. В 1918 році разом з К. Шимановським організувала музичне життя в м. Єлисаветграді.
- 95 років від д. н. **Шульги Віктора Андрійовича** (1923 м. Новомиргород – 2005), поета, художника, журналіста.
- 10 115 років від д. н. **Масенка Тереня (Терентія) Германовича** (1903 с. Глodosи Новоукраїнського р-ну – 6.08.1970), поета, журналіста, перекладача.
- 12 90 років від д. н. **Чабаненко Євгенії Михайлівни** (1928 м. Мала Виска – 25.09.2003), педагога, державного і громадського діяча, почесного громадянина м. Кіровограда (2004).
- 14 75 років від д. н. **Крюкової Ніли Валеріївни** (1943 с. Попівка Онуфріївського району), майстра художнього слова, народної артистки України (1985), лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1989), Героя України (2008).
- 15 95 років від д. н. **Письменного Степана Іларіоновича** (1923 с. Григорівка Компаніївського р-ну), графіка.
- 24 105 років від д. н. **Котлярова Бориса Яковича** (1913, м. Єлисаветград – 28.03.1982), скрипаль і мистецтвознавець, професора Кишинівської консерваторії (1974).
- 26 160 років від д. н. **Загорського Івана Онукійовича** (1858 м. Бобринець – 1904), українського актора.

Цього місяця виповнюється:

255 років тому

- **7.11.1763** у фортеці Св. Єлисавети за розпорядженням Головного командира Нової Сербії генерал-полковника О. І. Мельгунова відкрито школу для дітей офіцерів та сиріт обох статей. Школу відвідувало 90 учнів.
- **24.11.1763** у фортеці Св. Єлисавети започатковано влаштування Катерининського ярмарку.
- 170 років від д. н. **Лишнівського Олександра Львовича** (1868 Херсон – 1942), архітектора, відомого зведенням будівель у стилі модерн та неокласицизм, в першу чергу, в Санкт-Петербурзі, а також у Єлисаветграді, де він з 1895 до 1901 року працював міським архітектором.

100 років тому

- **16.11.1918** австро-німецькі війська залишили Єлисаветград.
- **20.11.1918** в Єлисаветград увійшли війська УНР, перебували у місті понад два місяці.

Грудень

- 12** 100 років від д. н. **Тімош Лідії Петрівни** (1918 – 17.05.2000), народної артистки УРСР (1968), актриси Кіровоградського обласного музично-драматичного театру ім. М. Кропивницького (1941 – 1983).
- 13** 125 років від д. н. **Феденка Панаса Васильовича** (псев. В. Тирса) (1893 – 10.09.1981), публіциста, історика, члена Центральної Ради. Випускник Олександрійської гімназії (1913), відвідував просвітницький гурток Д. Чижевського.
- 16** 120 років від д. н. **Кожум'яки Степана Демідовича** (*Кожемякін*, 1898, Новомиргород, Єлисаветградський повіт – 31.08.1989, Новомиргород), українського інженера-мостобудівника, автошляховика, публіциста, літературознавця, мовознавця; громадського діяча, активного учасника дисидентського руху опору, борця за культурно-духовні та політичні права українського народу.
- 17** 105 років від д. н. **Горячко Лідії Григорівни** (1913 смт. Вільшанка – 2.08.1993), перекладачки з болгарської мови.
- 21** 95 років від д. н. **Петрова Миколи Гавриловича** (1923 с. Нова Прага Олександрійського р-ну – 6.02.1999), прозаїка.
- 25** 120 років від д. н. **Григорука Євгена Максимовича** (1898 с. Троїнка Голованівського району – 24.10.1922), українського поета, журналіста, одного з організаторів видавничої справи.
- 29** 120 років від д. н. **Койди Агея Марковича** (1898 с. Цвітне Єлисаветградського повіту – 7.03.1990), майстра художньої кераміки.
- 30** 100 років від д. н. **Голбштейна Матвія Абрамовича** (1918 м. Новоукраїнка – 10.12.1993 м. Кіровоград), єврейського поета, журналіста, члена Спілки письменників України (1947). Писав мовою ідиш.

Цього місяця виповнюється:

125 років тому

- **1.12.1893** на посаду контролера Єлисаветградського відділення Державного банку Росії прибув до міста Яків Шульгин.

75 років тому

- **9.12.1943** визволено від фашистських загарбників м. Знам'янку.
- **24.12.1943** визволено від фашистських загарбників районний центр Онуфріївку.

25 років тому

- **24.12.1993** у Кіровограді вийшов перший номер тижневика «Україна-Центр».

ПАМ'ЯТНІ ПОДІЇ

265 років тому (1753)

- Указ Сената про визначення території поселення сербів і про будову прикордонних укріплень, а саме фортеці св. Єлисавети.

255 років тому (1763)

- О. П. Мельгуновим біля села Копані Знам'янського району був розкопаний царський скіфський курган "Лита могила". Це одна з найдавніших скіфських пам'яток, відомих науці сьогодні.

245 років тому (1773)

- Новомиргород отримав статус міста.

230 років тому (1788)

- Почала працювати Єлисаветградська хірургічна школа, що є одним із перших медичних учбових закладів на Україні.

220 років тому (1798)

- В Єлисаветграді старанням полковника Красноглазова споруджено кам'яний шестипрестольний Успенський собор з дзвіницею – один з найбільших на півдні Росії.

195 років тому (1823)

- В Єлисаветграді відкрито першу міську лікарню на 54 ліжка.
- У місті Златопіль народився **Бродський Ізраїль Маркович** (1823 – 1888), цукрозаводчик, меценат. Перший цукровий завод відкрив у 1847 році поблизу Новомиргорода (с. Лебедин). Побудував у Златопілі лікарню та богадільню.

190 років тому (1828)

- м. Бобринцю надано статус повітового міста.
- Єлисаветград, а також частина Єлисаветградського і Олександрійського повітів були передані управлінню військових поселень, решта їхніх територій відійшла до новоствореного Бобринецького повіту.

180 років тому (1838)

- У Вільно опублікована книга Міхая Грабовського "Коліївщина і степи", яка написана в Олександрівці.

175 років тому (1843)

- Народилася **Дмитрян Анна Михайлівна** (1843 – 1913), меценатка, на кошти якої збудовано лікарні у Новомиргороді та Єлисаветграді, Вознесенський собор у Бобринці.

160 років тому (1858)

- В Єлисаветграді відкрито єврейський навчальний заклад Талмуд-Тору.
- Єлисаветград полишає Андрій Михайлович Достоевський, який 9 років обіймав посаду міського архітектора.

155 років тому (1863)

- Марко Кропивницький став керівником аматорського театрального гуртка в Бобринці.
- Народився **Владиславський-Падалка Іполит Васильович**, художник садово-паркового мистецтва, дендролог. За його проектом на замовлення М.Л.Давидова закладено дендропарк «Веселі Боковеньки» (1891-1903).

150 років тому (1868)

- Відкрито рух по залізниці Балта-Єлисаветград, яка зв'язала наше місто з Одесою.
- Стала до ладу залізнична лінія Ольвіополь-Єлисаветград.
- Збудовано залізничну станцію Трепівка.
- У Златополі на базі повітового дворянського училища відкрилася чоловіча гімназія.
- У Полтаві народився **Нікітін Василь Олександрович** (1868 – 1942), юрист, громадський діяч, українофіл, перший голова єлисаветградської «Просвіти» (1917). Жив у Єлисаветграді з 1903 до 1929. За його ініціативою започатковано відзначення в Єлисаветграді шевченківських днів.

145 років тому (1873)

- В Єлисаветграді засновано міські початкові училища: імені О. С. Пушкіна (Пермське), імені В. О. Жуковського (Биківське), імені графа Коцебу (Кущівське).

140 років тому (1878)

- Єлисаветградським міським головою обрано Олександра Миколайовича Пашутіна, який пробув на цій посаді 27 років.

135 років тому (1893)

- При Єлисаветградському земському реальному училищі викладач історії В. М. Ястребов відкрив музей, який мріяв зробити загальноміським.

125 років тому (1893)

- 26 серпня - 16 вересня 1893 року відбулися великі військові маневри під Новою Прагою за участю імператора Олександра III, в честь яких за проектом відомого архітектора Олександра Бернардацці було відкрито меморіальну колону, залишки якої і сьогодні можна знайти у Новій Празі.
- Замість дерев'яної Знаменської церкви на кошти єлисаветградського купця Дем'яна Купченка побудований кам'яний храм з кам'яним будинком для церковно-парафіяльної школи.

120 років тому (1898)

- В Єлисаветграді відкрито знамениту музичну школу Нейгаузів.

- Створено Єлисаветградську громадську бібліотеку благодійного Товариства поширення грамотності й ремесел.

115 років тому (1903)

- Вийшов перший номер щоденної газети "Єлисаветградские новости".
- Збудовано приміщення для Єлисаветградського ремісничо-грамотного училища на вулиці Вокзальній.

110 років тому (1908)

- Стала до ладу Єлисаветградська міська електростанція, споруджена за проектом відомого інженера Є. Ф. Тамма.
- Вся центральна частина міста почала освітлюватися дуговими ліхтарями (90 штук).

100 років тому (1918)

- на Єлисаветградщині розмістився Легіон Української Січових Стрільців.

80 років тому (1938)

- Засновано Кіровоградський академічний український музично-драматичний театр ім. М. Л. Кропивницького.

70 років тому (1948)

- Засновано Кіровоградську обласну раду професійних спілок (облпрофраду).

50 років тому (1968)

- Газету «Кіровоградська правда» нагороджено орденом «Знак пошани».

45 років тому (1988)

- У місті Кіровограді відбулося Перше республіканське Свято рідної мови за участю видатних письменників України.

25 років тому (1993)

- На базі Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації створено Державну льотну академію України.

Звертайтеся до нас:

е-mail:

oub@lib.kr.ua

www.lib.kr.ua

тел.: (0522) 22-77-93

або безпосередньо
за адресою:

вул. Декабристів, 6/15
м. Кропивницький
25006

Бібліотека
працює щодня
крім суботи
з 9⁰⁰ до 18⁰⁰
П'ятниця:
з 10⁰⁰ до 18⁰⁰

